

Handläggare: Annika Portström-Ullvin, Bosse Dannert
Tfn: 508 18 206, 508 18 040

Till
Farsta stadsdelsnämnd

Förslag till reviderat program för kvinnofrid i Stockholms stad

Remiss

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar remissvaret som sitt eget.

Gillis Hammar
stadsdelsdirektör

Annica Blomsten
avdelningschef

Sammanfattning

Ett förslag till reviderat program för kvinnofrid har utarbetats av socialtjänstnämnden. Programmet syftar till att höja ambitionsnivån och skapa förutsättningar för likvärdiga och kvalificerade insatser mot mäns våld mot kvinnor oavsett var i staden kvinnorna bor.

I Farsta har den lokala handlingsplanen nyligen omarbetats. Vid omarbetningen har de nya inslagen i det föreslagna programmet för staden beaktats.

Bakgrund

I september 1999 fattade kommunfullmäktige beslut om ett handlingsprogram för Operation Kvinnofrid. Stor vikt lades bl a vid utbildning av stadsdelarnas personal och betydelsen av lokala samverkansgrupper.

Programmet för kvinnofrid handlar om alla människors rätt till kroppslig integritet och hälsa oavsett kön, ålder, funktionshinder eller social situation.

I den myndighetssamverkan som pågått sedan 1996 ingår förutom Stockholms stad, Polisen, länsstyrelsen, kommunförbundet och representanter för åklagarna, domstolarna och kriminalvården. I Operation Kvinnofrids styrgrupp ingår också BRÅ och brottsoffermyndigheten.

Socialtjänstnämnden som 2005 fick uppdraget att revidera programmet har godkänt det förslag som har utarbetats av Preventionscentrum (Precens) i samverkan med berörda. Förslaget har sänts ut på remiss till stadens alla nämnder.

Förslaget avser att höja ambitionerna och skapa förutsättningar för likvärdiga och kvalificerade insatser mot mäns våld mot kvinnor oavsett var i staden kvinnorna bor. Behovet av stöd till barnen och behandling av de våldsutövande männen är frågor som föreslås lyftas fram.

Utöver programtexten lämnar socialtjänstnämnden förslag på förtydliganden och tillägg, bl a angående upprustningar i utemiljön och att samordning med stadens folkhälsoprogram och brottsförebyggande program behövs.

Även ett stycke om vikten av förebyggande elevhälsoarbete i skolan tillförs.

Socialtjänstnämnden påpekar också vikten av att staden tar sitt ansvar som arbetsgivare när det gäller stöd till anställda som drabbas av kvinnofridsbrott.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Individ och familjeomsorgen.

Sammanfattning av förslaget

Stadens ansvar för stöd och hjälp gäller alla kommunala verksamheter som kommer i kontakt med våldsutsatta personer eller våldsutövare.

Internationell forskning och utveckling av metoder ska följas.

Flickor och pojkar som kan vara utsatta ska uppmärksammas enligt FN:s barnkonvention.

Förskola, grundskola och gymnasium har en nyckelroll vad gäller att upptäcka och hjälpa barn och ungdomar som lever i hem där mamman utsätts för psykiskt, fysiskt och/eller sexuellt våld.

Skolan ska ha utarbetade rutiner för att anmäla misstankar om barn eller ungdomar som far illa.

Uppmärksamhet ska finnas kring barn som kan vara utsatta för hedersrelaterat våld, tvångsäktenskap eller könsstympning.

Viktiga verktyg i kvinnofridsarbetet är arbetet med jämställdhet och integration.

Stadsdelsnämnderna ska se till att information om rättsliga möjligheter, t ex att ansöka om besöksförbud, finns lättillgänglig för våldsutsatta kvinnor. Stadsdelsförvaltningen ska stödja kvinnan i att söka besöksförbud när det är nödvändigt. Stadsdelsnämnderna bör, om samtycke från den enskilde lämnats, bistå i insamlandet av underlag för besöksförbud. Stadsdelsnämnderna ansvarar för att bevaka att beslut om besöksförbud meddelas kvinnan när parterna har gemensamma barn och besöksförbudet gäller gemensam bostad. Rutiner i samarbetet med polisen måste finnas så att stadsdelsförvaltningen får kännedom om besöksförbud, när sådant finns.

I informationen till våldsutsatta kvinnor bör också ingå att framhålla vikten av att polisanmälan görs. Även om en anmälan inte leder till åtal kan den vid upprepat brott bidra till bevisföringen att misshandeln inte är en enstaka händelse. Upprepade brott ska resultera i ett strängare straff.

Stadsdelsnämnderna ska ha förankrade rutiner för handläggningen till stöd för våldsutsatta kvinnor och deras barn. Lokala handlingsplaner ska finnas. Utbildning ska ges till personalen. Våldsutsatta kvinnor och deras barn ska erbjudas placering där de kan få stöd och hjälp. Barnens situation ska utredas. Vid bedömning av rätten till bistånd i form av skyddat boende får kvinnans ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte. Vid prövning av ekonomiskt bistånd är det olämpligt att i ett akut skede hänvisa till mannens försörjningsskyldighet.

Personal som arbetar med funktionshindrade ska ha kunskap för att uppmärksamma när någon blir utsatt för våld och känna till rutiner för åtgärder. Missbrukande kvinnor är en mycket utsatt grupp. Vid behov av behandling och boende ska detta erbjudas i en miljö med enbart kvinnor. När gifta par eller sammanboende söker hjälp bör de ha olika handläggare.

Stadsdelsnämnderna ska ha en handlingsplan för arbetet med hedersrelaterat våld.

I ny lagstiftning förtydligas socialtjänstens ansvar. ”Bör verka för... stöd och hjälp ” ersätts med ”skall ge stöd och hjälp...”. Barn som bevittnar våld fastslås som brottsoffer. Socialtjänstlagen 5 kap 11 § förändras fr o m 15 nov 2006 till:

Socialnämnden skall vid behov ge stöd och hjälp till den som utsatts för brott samt till dennes anhöriga. Nämnden skall härvid ge stöd och hjälp till kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående. Barn som upplevt våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna, är offer för brott och socialnämnden skall vid behov ge dem stöd och hjälp.

Stadsdelsnämnderna ska utreda och besluta om stödåtgärder för barn i våldsutsatta familjer. Personalen ska ha specialkunskaper om samtal med barn. Barnens ärende ska dokumenteras separat.

90 % av alla former av misshandel utövas av män. Stadsdelsnämnderna ska utveckla stödet för behandling av våldsutövande män. Olika handläggare och separata akter för mannen och kvinnan rekommenderas.

Programmets spridning och implementering föreslås börja under hösten 2006. Arbetet med att uppdatera lokala handlingsplaner bör påbörjas under 2006. Det lokala myndighetssamarbetet bör utvecklas, särskilt är kontakterna med landstingets verksamheter angelägna. Kompetenshöjande utbildningar ska genomföras. Översyn och revidering av programmet görs år 2010.

Stadsdelsförvaltningens synpunkter

Förvaltningen ser de tillägg och förtydliganden av socialtjänstens ansvar som gjorts som angelägna. Likvärdiga insatser bör ges oavsett var man bor.

Barnens behov lyfts fram. Utredning och insatser för barnet måste dock hanteras så att det inte medför risker för kvinnan. Samtidigt är en helhetssyn på familjen viktig för att socialtjänstens insatser ska nå sitt mål. Bedömningen av rätten till akut bistånd i form av skyddat boende får inte avgöras av kvinnans ekonomi.

Behandling av våldsutövande män i den mån det är möjligt är en viktig fråga.

Frågor om hedersrelaterat våld och hur socialtjänstens insatser bör ges, bör också finnas med i ett kvinnofridsprogram.

Särskilda utsatta grupper uppmärksammas, bl a funktionshindrade och missbrukande kvinnor. Även äldre är en grupp som kan vara utsatt.

Förebyggande insatser, t ex i form av elevhälsovårdsarbete i skolan är viktiga.

Kunskaper behöver spridas till all personal som kan komma i kontakt med frågan om kvinnofrid.

Socialtjänstnämndens påpekande att staden ska ta sitt ansvar som arbetsgivare när det gäller stöd till anställda som drabbas av kvinnofridsbrott är positivt.

Det är positivt att ambitionen ska höjas och området prioriteras. Det förutsätter dock att en motsvarande ökning av resurser kommer stadsdelsförvaltningarna till del. För att säkerställa användningsområdet behövs en öronmärkning.

Farsta stadsdelsnämnd antog 2003 en lokal handlingsplan för Kvinnofrid.

En revidering och omarbetning av handlingsplanen godkändes av nämnden den 24 augusti 2006. I arbetet med revideringen av handlingsplanen har förslaget till nytt program för Stockholms stad beaktats.

Den lokala handlingsplanen är en konkretisering av stadens program och ska användas i det dagliga arbetet inom socialtjänsten. Förutsättningen är att handlingsplanen sprids och förankras hos alla berörda.

Personalen behöver kompetens att kunna göra så säkra bedömningar som möjligt, framför allt när det gäller kvinnans säkerhet. Personalen behöver kunna känna igen signaler om att våld förekommer och veta hur frågor ska ställas på sätt så att ett bra stöd för den utsatta kvinnan kommer till stånd.

Ungdomsmottagningarna har en viktig roll när det gäller att förebygga och ge stöd till unga kvinnor.

I Farsta kommer under hösten 2006 kompetenshöjande insatser att ges till berörda personalgrupper för att öka kompetensen kring hedersrelaterat våld. Fortsatta utbildningsinsatser behövs, vilket tas upp i programmets plan för 2007-2010.

Det är viktigt att den kompetens som Precens har, kommer stadsdelarna till godo.